

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM
Pedagogische en Onderwijswetenschappen

Taalsteun binnen het vak geschiedenis

Het bevorderen van tekstbegrip bij leerlingen

Geschiedenis: een talig vak

Het toenemende verzet tegen zowel de godsdienstvervolgingen als de centralisatie leidde tot een conflict dat wordt aangeduid als de Opstand.

Beschrijving dood Lodewijk XVI:

'Koning Lodewijk XVI is vermoord' of 'Hugo Capet is onthoofd'.

Geschiedenis: een talig vak

Na de Tweede Wereldoorlog maakte hij [Stalin] van de landen in Oost-Europa binnen de kortste tijd **satellietstaten** (afhankelijke landen) van de Sovjet-Unie. In elk van deze landen kwamen **communisten** in de regering die precies de wensen van **Moskou** uitvoerden. Stalin had daarvoor twee redenen. Hij wilde de ‘**zegeningen**’ van het communisme uitbreiden en hij wilde de **kwetsbare westgrenzen** van de Sovjet-Unie beschermen.

[De Vs worden gepresenteerd als beschermer van Europa.]

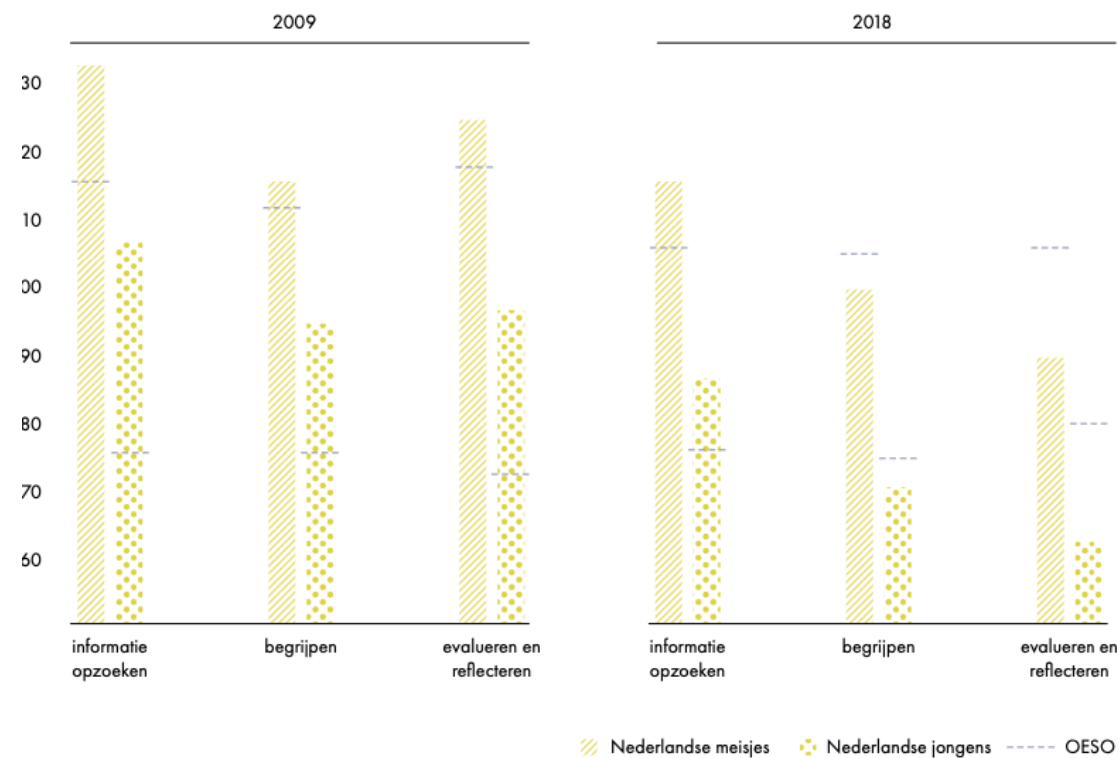
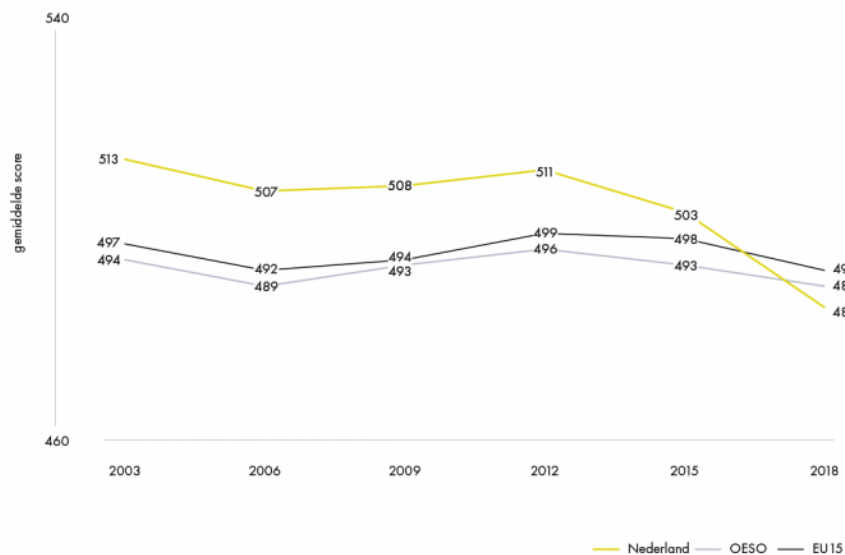

Programma

1. Achtergrond bij lezen
2. Taalsteun bij geschiedenis
3. Leesproces van leerlingen
4. Vertaling naar de lespraktijk

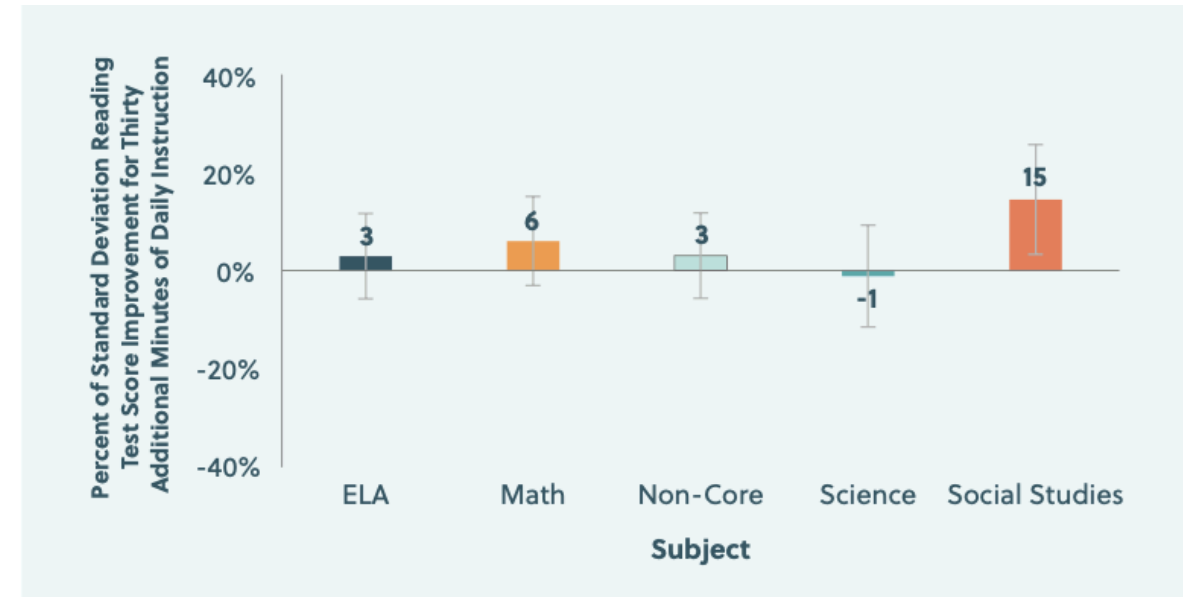
1 Achtergrond bij het lezen

Gemiddelde toetsscores leesvaardigheid PISA-2003 t/m PISA-2018 (Nederland, OESO, EU 15)

1 Achtergrond bij het lezen

Leestesten zijn eigenlijk kennistesten
Daniël Willingham

Uitkomsten gelden vooral voor kinderen van ouders:

- met beperkt inkomen;
- die een andere taal spreken.

(Tyner & Kabourek, 2020)

1 Achtergrond bij het lezen

- Evalueren van (complexe) teksten;
- Taal wordt gebruikt om het verleden te interpreteren;
- Kennis van het verleden is bruikbaar om andere teksten beter te begrijpen.

2. Taalsteun

Een leraar die op een competente manier taalsteun biedt, helpt niet alleen leerlingen die talige moeilijkheden ervaren verder op weg, maar draagt duurzaam bij aan de (vak)begripsontwikkeling en, breder, de totale taalontwikkeling van alle leerlingen.

(Taalunie, 2020)

2. Taalsteun

1. Hoe heeft het denken over zich in de loop van de tijd ontwikkeld?
2. Is het historisch belang van zo groot dat in deze tijd worden herdacht?

Materialen:

- 2 teksten
- achtergrondinformatie
- korte biografie

2. Taalsteun

‘Expert’:

In de 20^e eeuw kwam het verzet tegen racisme op [...]. In deze context betoogde Zinn dat

Leerling:

Columbus heeft ook negatieve dingen veroorzaakt. Zo moest de oorspronkelijke bevolking werken als slaaf.

2. Taalsteun

- Historische significantie: impact op de loop van de geschiedenis, symboolfunctie, perspectieven.
- Feiten en interpretatie
- Metacognitieve vragen
 1. Wat wil de auteur jou duidelijk maken?
 - 2a. Welke feiten worden benoemd ter onderbouwing?
 - 2b. Worden tegenargumenten gerelativeerd?
 3. Hoe wordt de auteur beïnvloed door de tijd waarin hij leeft?

2. Taalsteun

Echter, aan Columbus' reis naar Amerika zijn ook nadelen verbonden. Er is reden om kritisch te zijn over Columbus' houding richting slavernij, bijvoorbeeld dat Columbus leden van de oorspronkelijke bevolking als slaaf meenam naar Spanje. Maar het was in Columbus' tijd gebruikelijk om mensen tot slaaf te maken. Dit betekent niet dat de fouten van Columbus goed moeten worden gepraat. Deze ideeën pasten wel bij de tijd en het christendom waarin Columbus leefde, maar niet meer bij de negentiende eeuw.

2. Taalsteun

1. Helpt deze instructie om (a) beter te lezen en (b) beter te begrijpen wat geschiedenis inhoudt?
2. Kunnen havo 4 leerlingen dit überhaupt?

2. Taalsteun

Als je het boek geschreven door Irving pakt, zal je al snel zien dat Irving pro-Columbus is. Irving vertelt namelijk vrij duidelijk alle goede kanten van Columbus, en laat de wat mindere kanten enigszins achterwege. Zo vertelt Irving dat Columbus een doorzetter was, en mede door zijn doorzettingsvermogen kon Columbus een bijdrage leveren aan de Europese expansie. Irving zegt ook iets over Columbus houding tegenover slavernij en dat er reden is om daar kritisch tegenover te staan, maar daarna wuift Irving het een beetje weg door te zeggen dat slavernij gewoon bij de tijd van Columbus paste. Het is vrij logisch dat Irving dit wegwuift, want ook Irving leefde in een tijd waar slavernij wel enigszins geaccepteerd was. Dat Irving dus Columbus een prima vent vond en Columbus' slechte daden een beetje weglaat is vrij simpel te verklaren doordat Irving in een bepaalde tijd leefde, met een bepaalde mindset, bijvoorbeeld dat slavernij oké was.

3. Leesproces van een leerling

Uhm dan ga ik denk ik eerst effe kijken naar wat ze allebei precies zeggen over Rhodes
En dan over wat **is in zijn tijd** voor belang had

En daarna

Ik denk dat ie in zijn tijd van belang was omdat hij goede wetten had ingevoerd
Tenminste dat **vond Williams**
[...]

Dus nu nog de **historisch context**.

Omdat die toch wel erg belangrijk is

Ok, Williams leefde aan het einde van de 19^e eeuw.

In Engeland zelf

Dus hij zal wel positief zijn over Rhodes omdat hij uit zijn land kwam en Zuid-Afrika naar Brits voorbeeld werd gevormd.

Want zij zagen zichzelf nog als wereldleider

4. Vertaling naar de lespraktijk

Na de Tweede Wereldoorlog maakte hij [Stalin] van de landen in Oost-Europa binnen de kortste tijd satellietstaten (afhankelijke landen) van de Sovjet-Unie. In elk van deze landen kwamen communisten in de regering die precies de wensen van Moskou uitvoerden. Stalin had daarvoor twee redenen. Hij wilde de 'zegeningen' van het communisme uitbreiden en hij wilde de kwetsbare westgrenzen van de Sovjet-Unie beschermen.

[De Vs worden gepresenteerd als beschermer van Europa]

- Welk land is - volgens de auteur- verantwoordelijk voor het uitbreken van de Koude Oorlog?
- Verklaar waarom dit land op deze manier handelde.

4. Vertaling naar de lespraktijk

- Stel, je wilt aan de auteur uitleggen dat deze beschrijving nogal eenzijdig is. Welke bron kun je dan het beste gebruiken als bewijs? Leg je keuze uit.

Bronnen:

- brief van de minister van Buitenlandse zaken VS aan president.
- brief van Sovjetambassadeur in de VS aan 'Kremlin'

4. Vertaling naar de lespraktijk

1. Vragen naar hoofdgedachte van een tekst.
 2. Vragen naar taal die een auteur gebruikt.
- Mogelijke vormen van ondersteuning:
 1. Voorbereiding (reflecteren op taal, klein stukje voordoen, vakinhoudelijke kennis)
 2. Onderstrepen van relevante taal (bv. om een oorzaak of verandering aan te geven).
 3. Samenwerken in tweetallen
 - Nabespreking: welke woorden werden gebruikt, wat zegt dat over hoe, heb je alle verbanden gevonden

4. Vertaling naar de lespraktijk

Ook de bevolkingsgroei in Groot-Brittannië was **een belangrijke oorzaak** van de industrialisatie. **Door** de verbeteringen in de landbouw en de ziektebestrijding groeide de Britse bevolking [...]. **Hierdoor** kwamen veel goedkope arbeidskrachten beschikbaar voor de industrie, **terwijl ook** de vraag naar kleding en andere producten sterk toenam. Een **andere belangrijke verandering** was de verbetering van het transport. Vanaf 1760 werden overal in Groot-Brittannië kanalen gegraven en vanaf 1830 werden spoorwegen gebouwd, **waardoor** fabrikanten beter grondstoffen en steenkool konden aanvoeren en producten konden afvoeren.

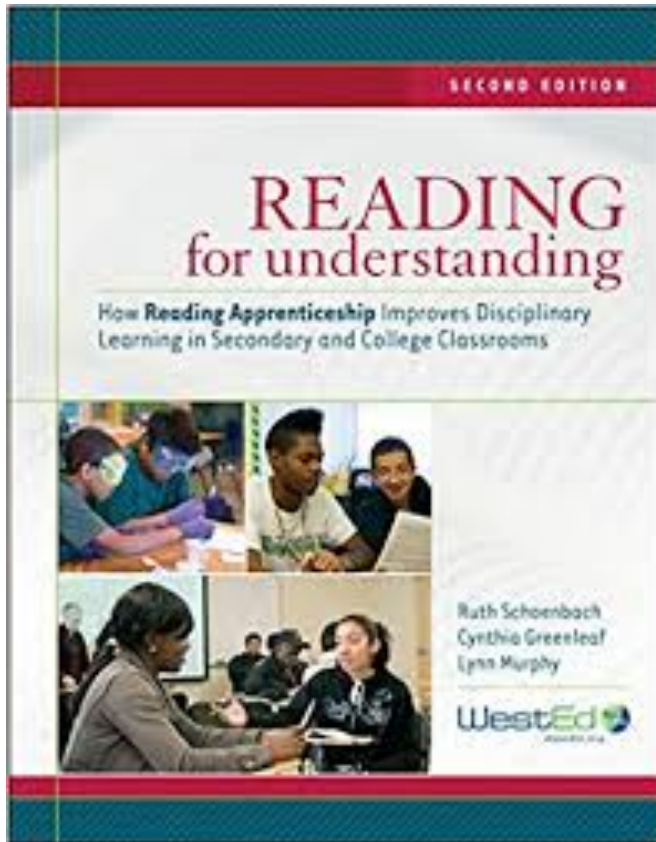

5. Gesprek

1. Kan deze instructie ook werken bij andere vakken?
2. Deze data zijn verzameld onder behoorlijk taalvaardige leerlingen.
Zou deze instructie ook in andere leerlingcontexten werken?
3. Wat trekt docenten aan / af om deze werkvormen te gebruiken?

4. Leestips

Vragen:

✉ j.c.vandriel2@uva.nl